

František Vyčichlo

Dva vzory ze sovětské matematiky

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 76 (1951), No. 4, 235--236

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108428>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1951

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

DVA VZORY ZE SOVĚTSKÉ MATEMATIKY

Při příležitosti měsíce československo-sovětského přátelství chceme našim čtenářům ukázat dva význačné rysy současné sovětské matematiky. Jedním je péče o všestranný rozvoj moderní matematiky, druhým je úsilí o objasnění ideologické podstaty matematiky a její metody.

Sovětská matematika se od Velké říjnové revoluce velmi mohutně rozrostla do šíře a do hloubky a obohatila pokladnici vědy mnohými vynikajícími výsledky. Není možné ani podat pouhý výčet těchto úspěchů. Objemná a hutná kniha: „Matematika v SSSR za třicet let 1917—1947“ vyšlá r. 1947 potvrzuje, že výsledky sovětských matematiků zasahují do nejrůznějších oborů sovětské matematiky a jsou obrovské.

Sovětská matematika měla dobré kořeny a tradice v theoretických pracích starších ruských badatelů, přes to, že jejich výsledky se týkaly jen některých oborů jako počtu pravděpodobnosti, theorie aproximací, theoretické mechaniky a pod.

Velký rozvoj socialistického budování vytyčil sovětské vědě a tím také sovětské matematice veliké úkoly, kterých se ujala a které řešila, a tím způsobil její rozkvět.

Další, a ovšem ne poslední důvod nebyvalého rozmachu byl veliký zájem o vědu a pochopení jejího významu pro budování socialismu vedoucími politickými činiteli sovětskými a hlavně samotnými geniálními, V. I. LENINEM a J. V. STALINEM. Jejich zásluhou byla sovětská matematika organizována, takže se mohla úspěšně zabývat theoretickými a praktickými problémy, které jsou důležité a základní pro další rozvoj theoretických poznatků a pro bezprostřední aplikace v širokém okruhu přírodních a technických věd.

Sovětská matematika úspěšně pomáhá technické praxi, ale nesoustřeďuje se na bezprostřední službu výrobním potřebám podniků. Klade si sice úkoly, které plynou z hospodářského plánu, z perspektiv vybudování komunismu, které jsou rozvíjeny v různých usneseních stranických a v projevech J. V. Stalina, ale ve shodě s tímto plánem pracuje také na problémech, jichž řešení je důležité pro další rozvíjení theorie (na př. theorie čísel, topologie, theorie funkcí a pod.), která třeba dnes ještě nemá bezprostřední aplikace. Sovětská matematika ví, že se matematika vždy rozvíjela jako celek při současném pokroku všech jejích směrů. Zkušenost z historického rozvoje matematiky jasně ukazuje, že je nutné, aby se zá-

roveň rozvíjely všechny hlavní směry moderní matematiky, neboť jen tak může matematika vyhovět různým potřebám přírodních věd a techniky.

Tři překlady posudků prací, které byly odměněny Stalinskými cenami 1951 a které otiskujeme v tomto čísle, jsou dokladem péče o takový všestranný rozvoj moderní matematiky a svědčí, že úzký a hrubě materialistický zřetel k potřebám praxe je v SSSR úplně překonán.

Bylo by si přát, aby to byl pro nás velký vzor.

Sovětská matematika je dnes, po etapě úspěšného růstu, ve stadiu, kdy si může položit k zodpovězení otázku: Jaká je ideologická podstata a jaký je úkol matematiky v socialistické společnosti? Přistupuje k tomu odpovědně po bohaté zkušenosti získané na velkém díle. Dva významné příspěvky na tomto poli od A. D. ALEXANDROVA přinášíme v tomto čísle.

Obezřetný vědecký rozbor a odpovědnost, s kterou přistupují k této práci sovětské matematici, vyzbrojení mocnými ideami dialektického materialismu, bude jistě i nám velkým vzorem úsilí, jehož výsledkem bude naše správná orientace v otázce o podstatě a metodě matematiky.

F. Vyčichlo, Praha.